

BARÁTHI OTTÓ

Korok, kételyek, kihívások

Beszélgetés dr. Zsély Andrással*

Az élet már csak ilyen: 25 évvel ezelőtt, hivatásom okán én akadtam az akkori újságíró tollára, most – amikor az elmúlt két évtized nógrádi történéseit firtatom – dr. Zsély András, mint Salgótarján egykori polgármestere (is) az érdeklődésem fókuszába került, hogy életét és közelmúltunk helyi történéseit az „ember és környezete” viszonyrendszerében áttekintsük.

– Hol, mikor, milyen családban született?

– A közeli Mihálygyégen, 1951. szeptember 8-án, Kisboldogasszony napján, munkáscsaládban láttam meg a napvilágot. A családnevem – édesapám után – Zsély falu nevéből származik, ami a mai Szlovákia területén található. Mikszáth is említi életrajzi kötetében: Horpácson lévő kúriájából gyakran járt Zsélybe fürdőzni. Amikor először ellátogattam névadó falumba, már nem találtam meg az egykor gyógyvizéről nevezetes fürdőt. Édesapám a bányában dolgozott, édesanyám ott-hon gondoskodott rólunk, gyerekekről. Elég szegényesen, szűkösen, beosztosan éltünk. Amikor jött a szövetkezetek erőszakos szervezése az '50-es évek közepén, és a meglévő kis földünket be kellett vinni a közösbe, édesanyám is elment dolgozni. Így nekem is be kellett segítenem a házimunkába, amit szívesen megtettem.

– Mit kaptál útravalónak a szüleidtől, s „az elindító közösségtől”?

– Sok mindent kaptam, a szüleimtől leginkább szeretetet. Amit egyrészt viszonoztam, másrészt éreztem – mert belém plántálták – az emberek iránt. A munka szeretetét is korán megkaptam, minthogy dolgozó szüleim és környékben szorgoskodó emberek példáján keresztül láttam a földeken végzett kétféle munka teremtő erejét, és megtapasztalhattam a mindennapi tevékenység gyümölcseit. Ma is kitörölhetetlen emlék és érték számomra az elindító közösség tisztasága, az az őszinte közeg, amelyben éltünk. Az emberek a dolgokat nevén nevezték, igazat mondtak. Mára mintha elfelejtették volna, hogy az őszinteség – a becsület és a tisztesség, ami szintén szülői örökségem – érték.

– Hogyan viszonyultál az iskolához? Mire emlékszel leginkább ebből a korból?

– Jó tanuló voltam, szerettem iskolába járni. Miként a testvéreim is: bátyám, két nővérem, és öcsém. Szép, nagy família voltunk; a család érték volt. Az iskola alsó tagozatának osztatlan osztályában, ahol csak nyolc gyerek volt, mindent egy tanár tanított, aki nemcsak elmondta a tudnivalókat, de szeretettel foglalkozott velünk. Nem csak tanított, de nevelt is. Én leginkább a humán tárgyakat kedveltem. Szerettem

* Dr. Zsély András közéleti és irodalmi tevékenységét 2011. január 22-én Salgótarján Megyei Jogú Város Önkormányzata Pro Urbe emlékéremmel ismerte el.

írni, olvasni, gyakran szavaltam az iskolai rendezvényeken. Volt egy kis noteszem, és abba beleírtam ezt-azt, ami történt velem. Jeles tanulóként – a nyolcadik osztály befejezése után – természetes volt, hogy továbbtanulok, ami azonban váratlanul izgalmasan alakult. Salgótarjában 1966 őszén nyitotta meg kapuit a Bolyai János Gimnázium. Gondoltuk: új iskola, jó iskola. Hamar kiderült, hogy számomra nem. Ugyanis az orosz nyelvvel – amit nem tanítottak Mihálygyergén – nem tudtam megbirkózni. Kezdő oroszos osztály csak a Madách Gimnáziumban indult, így hát átíratkoztam oda. Akkor Herold Laci bácsi volt az igazgató, kitűnő ember. Az első osztályfőnököm Danyi Gábor volt, őt Szabó Istvánné követte, aki később éppen a Bolyai igazgatója lett. A kedvenc tantárgyam a magyar nyelv és irodalom volt, de kedveltem a történelmet is. Ekkoriban már naplót és verseket is írtam. Összetartó közösség voltunk. Annaira, hogy idén megünnepeltük a negyvenedik érettségi évfordulónkat.

- *A faluból városba kerültél. Jelentett ez változást?*

- Tanítási napokon bejártam Mihálygyergéről Salgótarjába, vagyis harminc percet busoztam. A „bejárói lét” sajátos életformát jelentett, amelyben barátságok szövődtek, kialakult az együvé tartozás érzése és az egymás iránt is érzett felelősség. Falun élve nagyobb megélhetési gondja nem volt a családunknak. Itt az emberek többnyire kétlaki életet éltek: az asszonyok a tsz-ben dolgoztak, vagy bejártak Tarján valamelyik gyárába, a férfiak szinte kivétel nélkül a városi nagyüzemekben keresték a kenyeret. Aztán otthon két műszak között művelték a földjüket, konyhakertjüket. A „munkanélküli” ismeretlen fogalom volt. Salgótarjában „csöppenésem” egy újfajta életérzéssel ajándékozott meg. Emlékszem, micsoda élmény volt a mai Cafe Frei kávéház helyén működő könyvtár olvasójává válni. Tarján akkoriban egy jó kedélyű, élhető kisváros volt. Megvolt benne minden, ami a jó közérzethez kellett: a könyvtáron kívül ott volt a múzeum, a levéltár, a mozi. Emlékszem, még a piac – a maga színes forgatagával – is élmény volt számunkra. Miként a szépfekvésű, gondozott SKSE stadion, ahol a SBTC NB. I-es csapata is bajnoki rangadókat játszott. Jövet-menet betérhettünk Fekete Laci kocsmájába, ami akkor egy nyugodt „közösségi helynek” számított. Kellemes kisvendéglő volt még a Kulacs (a Rákóczi út és a mostani Arany János út sarkán), jó konyhájával, ízes ételleivel, habos sörével, piros-fehér kockás abroszaival az asztalokon.

- *Jó tanuló voltál a gimnáziumban is?*

- Igen. Az volt bennem, nem mehetek haza úgy, hogy egy senki, semmi vagyok az iskolában. Igyekeztem és mindig ott voltam a jobbak között. Emlékszem, 1969-ben volt egy országos szellemi vetélkedő történelemből, ahol én harmadik osztályosként bekerültem az iskola 5 fős csapatába. Simon Zsuzsa volt a csapatkapitány, aki később megbízott könyvtárigazgató lett és volt egy ideig. Végül országos döntőig jutottunk, amit a TV is közvetített, és meg is nyertük. A tanáraimtól függetlenül szerettem a magyart és a történelmet. Persze minden tanáromtól kaptam valami pluszt. Danyi Gábor után Belsőné vette át az osztályt, Leblancné a helytörténetbe avatott be bennünket, Kelemen Erzsike a tanulmányi versenyekre készített fel. 1970-ben érettségiztem: a matek négyes kivételével magyarból, történelemből és németből is jelest kaptam.

- *Továbbtanultál, de miért pont a jogi pályán?*

- Úgy jelentkeztem az ELTE jogi karára, hogy nem tudtam pontosan, mit csinál egy jogász. Csak arra gondoltam, érdekes lehet az „Állam- és Jogtudományi Egyetem”,

ízlelgettem az iskola nevét. Előfelvétellel fel is vettek. Ez egy év katonasággal járt, amit Kalocsán töltöttem, és rosszul viseltem. Végül is egyetemistaként kollégista lettem: a budaörsi diákotthon sokemeletes épületében laktam, más egyetemi és főiskolai hallgatók társaságában, ahol jól elvoltam, de nem éreztem otthon magam. Talán furcsa, amit mondok: az egyetem többet adhatott volna, mint amit kaptam vagy elfogadtam tőle. Megtanultam, megtudtam, mi is az a jogtudomány, de nem igazán elégtett ki. Gyorsan elszaladtak az évek, a jogi doktori címet 1976 áprilisában szereztem meg.

- *Mire emlékszel vissza legszívesebben az egyetemi évekből?*

- Sok mindenre. Elsőként az újságíró iskola jut eszembe. A kisiskolás koromban elkezdett írogatást egyetemistaként is folytattam. Ez vezetett a *Magyar Nemzet* két éves tehetségkutató újságíró stúdiójába, amit nagy kihívásnak tekintettem. Hetente, kéthetente került sor a foglalkozásokra. Az ezeken való részvétel nem kis erőfeszítést igényelt, viszont rengeteg élményt is jelentett. Például a Pulitzer-emlékdíjas Ruffy Péter volt a konzulensem, aki a lap belpolitikai rovatát vezette. Jól emlékszem Bartha Andrásra és Szepesi Györgyre. Kollégáim közül ismert újságíró lett Malonyay Péter a *Magyar Nemzet* sportrovatójánál, Javorniczki István és Rangos Katalin pedig az egyetemen volt évfolyamtársam. Utóbbiak bátor kiállásukkal, erős egyéniségükkel az oknyomozó újságírás úttörői voltak a Kádár-korszakban, amikor kérdezni is alig lehetett.

- *Hol helyezkedtél el, mit csináltál az egyetem után?*

- Úgy volt, hogy az újságíró leszek, de az akkori (nem magyar nemzetiségű) párom olyan helyen dolgozott, amit egy újságíró közelebbről nem ismerhetett. Így 1976 tavaszán egy budapesti szolgáltató vállalatnál jogi előadóként helyezkedtem el. Ez a cég a főváros építőiparában dolgozók munkásszállásait üzemeltette, ennek jogi ügyeit képviseltem. Kiss Eleméerné - egy későbbi államtitkár felesége - volt a főnököm. Sajnos magánéleti problémáim adódtak, és egy idő után a budapesti létet - nem volt saját lakásom, albérletben laktam - anyagilag sem bírtam. 1978 őszén hazajöttem Salgótarjánba. Itt a Nógrád Megyei Közúti Igazgatóságnál - ahol Fáklya Károly volt az igazgató, Szakos Pál a főmérnök - vállaltam jogi előadó státuszt, és igazán tetszett az egész megyére kiterjedő munkaköröm.

- *Mégis hamarosan váltottál.*

- Igen. Pesten és a „közútnál” is maradhattam volna, de mozdultam. Egyrészt volt bennem valami kétely: nem biztos, hogy nekem ezt kell csinálnom. Másrészt kerestem a kihívásokat, amelyek motiváltak. Mindig vonzott az új, a megismerés lehetősége. Ez az új munkahely a SKÜ jogsegélyszolgálat volt, ami a szakszervezethez tartozott, és első jogász munkatársa dr. Michna István volt, aki már nincs köztünk. A patinás acélgyár - ahol akkor, még 3-3,5 ezer ember dolgozott - nagy iskola volt nekem, önálló munkavégzést biztosított számomra.

- *De itt se maradtál...*

- Mert itt sem találtam meg magamat - sőt, talán a mai napig sem! Ma is hiszem, ennek így kellett történnie. Az acélgyárban egyszer csak eszembe jutott, ha már kitanultam az újságírást, mégiscsak azt kellene főállásban csinálnom. Előtte már írogattam a gyári lapba, a *Tarjáni Acélba*, ahol Pádár Bandi volt a szerkesztő. Egyszer összefutottam Gotyár Gyulával, a *Nógrád* című megyei napilap főszerkesztőjével, aki hívott magához, én meg mentem. Ez 1984 őszén volt, Vinczéné Gizike volt

a főszerkesztő-helyettes. Bobál Gyula már nyugdíjban volt, de bejárt. Aktívan dolgozott még Somogyvári Laci bácsi, ott volt Rozgonyi Pista, Zilahy Tomi, Kelemen Gabi, Molnár Pali. 1989 tavaszán M. Szabó Gyula megalapította a Poli-Press Kft-t, mentem vele, mert megéreztem a kihívást. Megcsináltuk a *Tarjáni Tükör* című független közéleti lapot, ahol közel egy évig szerkesztőségvezető voltam. Aztán egy rövid ideig dolgoztam Ádám Tamás *Polgár* című lapjánál, a miskolciakkal pedig a *Heti Hírnököt* írtuk, szerkesztettük.

- *Aztán ott hagytad az újságírást is, mert jött az újabb kihívás...*

- Figyeltem az eseményeket újságírói szemmel, minden elkötelezettség nélkül. Nem voltam párttag, nem léptem be egyik munkahelyemen sem az MSZMP-be. 1989-ben radikális változások szelét éreztük. Egyszer Mészáros Zsolti (kollégám volt a *Tarjáni Tükör*-nél) jó barátja, Tóth Csaba beszélt a FIDESZ-ről (később ő lett a fiatal demokraták helyi irodavezetője). Emlékszem, a FIDESZ-nek és az SZDSZ-nek (ahol Gusztos Pista, Kaszás Erika volt a legaktívabb) együtt volt az irodájuk a Kis-tarján úton. Megindult a szervezkedés. Zsoltiék jöttek hozzám is a Beszterceire. Jól van, mondtam, csináljunk valami értelmeset. 1990 őszén, az önkormányzati választások előtt FIDESZ támogatással jelöltek a Beszterce lakótelep képviselőjének, majd beválasztottak a testületbe. Már a kezdetektől nem tudtam elfogadni, hogy helyben a FIDESZ, az SZDSZ és az MDF nem lépett szövetségre. Elképzelni sem tudtam, honnan a nyomás, hogy az SZDSZ-nek az MSZMP-vel (nem is az MSZP-vel!) kell koalícióra lépnie. Az MSZMP-ek merőben más nézeteket képviseltek. Ma már tudom, „csak” a hatalomért folyt a harc, nem a demokratikus változásokért. Ez a furcsa koalíció kihatott a város jövőjére is. Becsültem dr. Várkonyi Józsi bácsit, hogy nem lépett koalícióra az MSZMP-vel. A sors iróniája, hogy a képviselőtestület alakuló ülésen levezető elnökké választottak.

- *1991 karácsonyára – ahogy a megyei lap írta – „polgármestert hozott a Jézuska”. Minek köszönhetted a megválasztásodat, hogyan élted ezt meg?*

- Már 1990-től sokat vitatkoztunk, ki lenne a legalkalmasabb Salgótarján polgármesterének. Az első önkormányzati választáson az SZDSZ-es Tolmácsi Ferenc kapta meg a bizalmat. Alig telt el egy év és újra előjött ez az ominózus kérdés. Abban a konstellációban – Tolmácsi lemondása után – már nem ért váratlanul a jelölésem (Detre Jenő és Ercsényi Ferenc mellett), és a megválasztásom sem. Hogy minek köszönhettem? Azt gondolom – ha lehet így fogalmazni –, a képviselőként tanúsított konstruktív ellenzéki magatartásomnak, őszinte kiállásomnak. Ami a koalíció megalapításakor és a közgyűlés egyéves működése alatt történt, az számomra nem volt elfogadható, soha nem is hagytam szó nélkül.

- *Miképpen jött létre az SZDSZ-MSZMP koalíció?*

- 1989-ben és még 1990 elején nem volt semmi jele ennek a felállásnak, ami példa nélküli volt talán az országban is. Salgótarját korábban Kis-Moszkvaként emlegették, s ez ekkor mintegy megerősítést nyert. Az pedig már a testület megalakulásakor látszott, valami nem úgy működik, ahogy kéne. Később valamicskét javult a helyzet, nem feltétlenül a színrelépésemnek, inkább az új SZDSZ-MDF-FIDESZ koalíciónak köszönhetően. A két alpolgármester – az MDF részéről Detre Jenő, az SZDSZ-ből Ercsényi Ferenc – igyekezett segíteni a munkámat, ugyanakkor gyakran nekem kellett ellátni köztük a békebíró szerepét. Az MSZMP-frakció egyes tagjai, így például a korábbi alpolgármester, Cserhádi József, valamint Szigetvári János és

dr. Kovács József más nézetet képviseltek, míg az MDF-es frakcióvezető, Eötvös Mihály szinte szenvedett.

- *A testületi birkózás mellett hogyan működött a polgármesteri hivatal?*

- A kihívásnak nem tudtam ellenállni, ezért vállaltam a polgármesterséget, de nagy várakozásaim és reményeim nem voltak. Abban biztos voltam, a meglévő szakapparátusra kell támaszkodni. A politika esetenként közbeszólt, de a „testületi birkózás” nem bénította meg, legfeljebb „csak” nehezítette a munkámat. Éreztem, a hivatalra, a szakemberekre lehet számítani a politikával szemben. Ami alatt azt értem, hogy el tudtam fogadtatni a testülettel, amit a szakemberek kidolgoztak, jogszabályokkal alátámasztottak. A szakszerűség segítette a politika belátását, az apparátus pedig a jegyző, dr. Oravecz Péter irányítása mellett, a törvényesség szem előtt tartásával ellátta a feladatát. Megnehezítette dolgunkat az átalakulással járó új jogszabályok tömkelege, a sok új hatáskör, az önkormányzati vagyon és kezelése, és így tovább. Ezekkel nehezen birkóztunk.

- *Milyen anyagi helyzetben volt az önkormányzat, mit örököltél?*

- 1992 elején a települési önkormányzatok 80%-a nagyon rossz anyagi helyzetben - néhány a csőd közelében - volt. Megkapták az új feladatokat, és hozzá - jó esetben - a kötelezően ellátandókra (oktatás, egészségügy stb.) a normatívákat, amelyek már akkor sem bizonyultak elégségesnek a teljes körű és nívós feladatellátáshoz. Jó, ha a normális intézményi működés költségeit fedezték. Ráadásul az önkormányzatok nagyon különböző anyagi-vagyoni háttérrel, eltérő költségvetési kondíciókkal rendelkeztek. Ezért sem gondolhattam nagy változtatásokra. Azt láttam, hogy sok zavar van az önkormányzat működésének mechanizmusában. Ezt akartam mérsékelni. Rendet szerettem volna teremteni, először is, és elsősorban a fennmaradás érdekében. Ezért a normál működőképesség biztosítását tűztem ki célként. Akkoriban már néhány önkormányzat feloszlott, konkrétan emlékszem a Szolnok megyei Tiszaderzsre. Ettől a skandalumtól akartam megkímélni Salgótarjánt, ami végül is sikerült.

- *Hogyan? Milyen intézkedések révén és árán?*

- Egyrészt a kiadások csökkentésével, az intézmények ésszerűbb és olcsóbb működtetésével - ami nem volt népszerű, már akkor sem. Másrészt a bevételek növelésével - például önkormányzati ingatlanok értékesítésével, szabad földterületek eladásával. Volt több elképzelésem a város jövőjét illetően is. Az egyik, hogy a települést szélteben lehetne és kellene fejleszteni, például a Karancs utca irányába. Akkor vetődött fel a sétálóutca létesítése is. Egyikhez sem kaptam elég támogatást, persze pénz sem lett volna azonnal. Leginkább a bizalom és az elképzelések megvalósíthatóságába vetett hit hiányzott. Valaki mindig bizonytalankodott. Magam is vívódtam, tele voltam szkepszissel, volt jó néhány álmatlan éjszakám... Nem tudtuk például megnyerni a helyi vállalkozókat se, akikre nagy szükség lett volna a gazdaság stabilizálásánál és a mobilizálásához. Magam is többször tárgyaltam velük - egy megbeszélést egyenes adásban a televízió is közvetített -, de nem tudtunk dűlőre jutni, együttműködést kialakítani. Ez nagy szívfájdalmam volt.

- *Nem sikerült tőkeerős vállalkozókat sem ide csábítani, ellentétben más városokkal.*

- A multik és más befektetők nem igazán a keleti és az északi végeken akartak megtelepedni. Jó, megjelentek, aztán sokszor tárgyalás nélkül el is mentek. Aki komolyan érdeklődött, olyan feltételeket fogalmazott meg és igényeket támasztott,

amellyel a város nem rendelkezett. Nagy hátrány volt (miként ma is) a város földrajzilag kedvezőtlen fekvése, elérhetősége, a vasút, a közút állapota. Ezért soha nem voltunk keresett hely. Még azért is csatázni kellett, hogy legyen egy új benzinkút itt, a városban: területet kellett adni, jelentős kedvezményeket biztosítani.

- *Nem volt munkahelyteremtő beruházás, nem létesült ipari park.*

- Akkoriban még a nagyüzemeink közül néhány (például a SKÜ) a fennmaradásáért küzdött, akadt, amelyik (egyebek közt az Öblösüveggyár) munkahelymegtartó beruházást tervezett, páran pedig még a fejlesztésekben is bíztak (mint az SVT és a Síküveggyár). Az akkori vállalatvezetők egyike sem kívánt idegen befektetői konkurenciát, az ipari park pedig szóba sem került. Én egyébként ma sem vagyok híve az ipari parknak. Ugyanis a vállalkozók egyik napról a másikra felszámolhatják a céget, hátramarad a kihasználatlan infrastruktúra, amely után az önkormányzat fizetheti a közműdíjakat, mint ahogy az a közelmúltban Rétságon és másutt is megtörtént. Az sajnálatra méltóbb, hogy az elhagyott nagyvállalati épületek, üzemcsarnokok kihasználatlanul állnak. A Síküveggyár területe már maga egy kész ipari park.

- *Egyben tartani, helyi vállalkozók kezébe adni sem sikerült a nagyüzemeinket.*

- Arra, hogy vállalataink keleti piaca bezárul, gyártmányaik leértékelődnek, a kereslet irántuk minimalizálódik, hogy néhány kivétellel mindegyik gyár veszteséges lesz, hogy a vállalati modell is csődöt mond – szűkebb környezetünkben senki nem számított. Olyan gyors és radikális változások következtek be, ami a helyi gazdaságot pillanatok alatt szétzilálta. Ezt leginkább a munkanélküliség felfutása mutatta. Az önkormányzat nem tudott tevőlegesen beavatkozni a folyamatokba; sem hatásköre, sem eszköze nem volt hozzá. Hiába próbáltunk jó kapcsolatot kialakítani a vállalatvezetőkkel, a konkrét tárgyalások sehová sem vezettek. Ellene hatott az a kormányzati politika, amely az önkormányzatokat a helyi adók emelésében, újabbak kivetésében tette érdekeltté. Ami jól működő, nyereséges vállalatok esetében érthető lett volna. És akkor is más lett volna a helyzet, ha Salgótarjánban több tucat kis- és középkategóriás vállalat működik, különböző jövedelmezőségi pozícióban, de itt mindössze néhány – sok ezres létszámmal, mesterségesen felduzzasztott – rosszul működő szocialista nagyüzem volt. Ezeket már egyben sem lehetett tartani.

- *Következménye a magas munkanélküliség volt. Ezt hogyan élted meg?*

- Nagyon nehezen, miként a növekvő elvándorlást is. Viszont megértettem mindkettőt, hiszen a város népességmegtartó képessége a minimálisra csökkent. Ugyanakkor nagy bajnak is tartottam, hogy a fiatal, tehetséges szakemberek elmennek, hiszen ők lehetnek volna letéteményesei a gazdasági stabilizációnak is. A siránkozást viszont nem tudtam elfogadni. Miért mennek el a fiatalok – kérdezték? Miért, miért? És a te gyereked hol van? – kérdeztem vissza. Hát, Angliában – így a válasz. Nos, akkor mit kérsz te számon rajtunk? Ide vezetett a politikai széthúzás, az ellenségeskedés. Országos szinten és ebben a városban is. Nem értettem, miért nem lehetett egy nagykoalíciót létrehozni, együtt keresni a megoldást. Könnyebb lett volna a befektetőket is idehozni és megtartani. De látták, ebben a városban a pártok vezetői egymással sem beszélnek, egymást sem értik meg, nemhogy egyet akarnának. Ez a sajtón keresztül is bekerült a köztudatba, elterjedt az egész országban.

- *Mit sikerült elérned, megvalósítanod ebben az áldatlan helyzetben?*

- Tudni kell, hogy a FIDESZ frakciója volt a legkisebb, 3 fős. Nagyobb volt az MSZMP, az SZDSZ és az MDF is. A két utóbbi itt helyben – ahogy a nagypolitikában

- nem is nagyon tárgyalt egymással. A kormányzati politika gerjesztette a helyi ellenségeskedést is. Én polgármesterként próbáltam összehozni a feleket, mérsékelni az ellentéteket, elérni az együttműködést. Kezdeményeztem, kértem, érveltem. Gyakran nem is hiába. Több területen, politikai, gazdálkodási és üzemeltetési témában, a lakosság ellátásába, energiaszolgáltatással (víz, villany, távfűtés stb.) kapcsolatosan, szervezeti és szervezési kérdésben sikerült közös nevezőre hozni az eredetileg nagyon különböző álláspontokat, nézeteket. Elfogadta a testület az intézményi integrációra - a racionálisabb és hatékonyabb működtetésre, egyes szolgáltató vállalatok létesítésére, vezetőinek kinevezésére -, vagy éppen a város címe-re és zászlójára vonatkozó előterjesztéseket és határozati javaslatokat.

- *Három évig voltál polgármester. Hogyan értékeled saját teljesítményed?*

- Lényeges, hogy megőriztük a város működő- és a közgyűlés döntésképeségét azáltal, hogy megteremtettük a párbeszédet és a szükséges konszenzust egyrészt a pártfrakciókkal, másrészt a szakmával, a hivatal munkatársaival, az ágazatok és intézmények vezetőivel. Fontos volt, hogy sikerült megértetni, más politikai konstelláció, társadalmi-gazdasági helyzet van, a diktátumok kora lejárt, az alakuló jogállamiság keretei között kell a helyi intézményeket is működtetni, szemléletváltásra van szükség. Nem léphetünk vissza, előre kell tekintenünk és mennünk. Ezt fel tudtuk mutatni. Az viszont nehezemre esett, hogy amikor valamelyik országos rendezvényünkre eljött egy államtitkár vagy más magas beosztású vezető, magyarázkodnunk kellett. Ugyanis rossz volt a város beállítottsága. Mindig el kellett mondani, hogy Salgótarján nem az a város, amit hallottak és gondolnak róla. Itt nem kis-moszkvai vörös ördögök élnek, itt is ugyanolyan emberek laknak, küzdenek, vívódnak, mint máshol. A kialakult fals képet a korábbinál humánusabb, közvetlenebb, a polgári értékeket középpontba állító kommunikációs stratégiával is igyekeztünk megváltoztatni. Ezt nem vertük nagydobra, határozatot sem hoztunk róla. Munkánk szerves részévé, verbális kommunikációnk alkotóelemévé tettük.

- *Mi bántotta a lelked leginkább, mi fáj, hogy nem sikerült megvalósítani?*

- Az nagyon rosszul esett, hogy mindenért, ami lefelé megy, ami egy kicsit is rosszabb a korábbinál, azért a polgármester a hibás. Sok támadás ért alaptalanul, amit vissza kellett utasítani, amivel meg kellett küzdeni. Ez megviselt, székszisszel töltött el, lelki vívódást jelentett. A jogos kritikát elfogadtam, a tanulságokat igyekeztem levonni. Azt tartottam, ami az embereknek fontos a városban, azért tenni kell valamit. Emlékszem, jöttek, hogy nem tudjátok megtartani az SBTC-t sem? Adtunk megfelelő támogatást a síkúveggyári csapatnak is, benn tartottuk az NB. II-ben. Most pedig az SBTC is az NB. III-ban van. Amit nem sikerült megcsinálni, az mind nagyon fáj. Szerettem volna, ha a város terjeszkedik, nemcsak észak-déli irányban, hanem kelet-nyugati irányban is. Próbáltuk a nyugati városrészt fejleszteni, ott telkeket vásárolni. Sikerült is valamit elérnünk: megcsináltattuk a Kálvária lépcsősorát, a könyvtár előtt vezető utat a benzinkútig és így tovább, de jelentősebb fejlesztésre nem volt pénz. Egy másik elképzelésem az volt, hogy az acélgyári kolónialakásokat helyreállítjuk, lakhatóvá tesszük, mint a múltunk egy darabját, egységet képező városrészét kultúrtörténeti emlékként megőrizzük.

- *Az említett viták az érdemi munka rovására is mentek?*

- Nézd, akkor ez volt az érdemi munka: a tárgyalás, a megbeszélés, a meggyőzés és a lehetőség szerinti konszenzus keresése és kialakítása. Nem vagdalkozással,

hangoskodással, de jogszabályokkal és érvekkel. Jellemző erre, emlékszem, egyszer kocsival hazamentem Mihálygergére, és amikor a házunk előtt kiszálltam, néhányan odajöttek. Egyszer csak kivált közülük egy régi ismerős, Jani bácsi, az öreg bányász – a fiával együtt jártam általános iskolába –, aki figyelmeztetőn felemelte az ujját és azt mondta: „Bandikám, csak finoman irányítsd Tarját!” Teljesen igaza volt, nem lehetett odacsapni, előreszaladni sem.

– *Leköszönésed után mi történt? Mit csinálsz most, és milyen terveid vannak?*

– 1995. januárjában beléptem az ügyvédi kamarába, és azóta is ügyvédként dolgozom. Ami bizonyos mértékig a szabadságot is jelenti. A szakmát addig csinálom, amíg az erőm és egészségem engedi. Mint említettem, rendszeresen írogattam, 2005-ben a válogatott verseim Varga Imre polgármesternek köszönhetően – két mihálygergei hölgy írásainak társaságában – meg is jelentek egy kis kötetben. A szakmám mellett talán – szellemi frissességem megőrzése miatt is – folytatni fogom az írogatást. Időnként találkozom és beszélgetek borlovag társaimmal és más barátaimmal, részt veszek egy-egy kulturális rendezvényen, például a Szerdatársaság programjain. Hamarosan hatvan éves leszek, nagy terveim már nem lehetnek. A családommal Salgótarjánban lakom és élek, itt töltöm időm nagyobb részét. Mivel azonban szüleim a mihálygergei temetőben nyugszanak, gyakran megyek oda is. A szülőhelyem és a temető – furcsa paradoxon-pár – a békességet jelenti a lelkemben.

